

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ
ΕΦΕΤΕΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Θεσσαλονίκη 27.1.2004

Αρ.Πρωτ.28

Προς
Τα μέλη του Συμβολαιογραφικού Συλλόγου
Εφετείου Θεσσαλονίκης

Σας αποστέλλουμε την υπ' αριθμ.πρωτ.1115144/768/Α'0013/ΠΟΛ. 1140/23-12-2003 εγκύκλιο του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών, με θέμα: «Φορολογία περιουσίας μοναχού εγγεγραμμένου στο μοναχολόγιο μιας εκ των Ιερών Μονών του Αγίου Όρους, η οποία αποκτήθηκε από αυτόν πριν την κουρά ή περιέρχεται σ' αυτόν αιτία θανάτου ή δωρεάς μετά την κουρά», για να λάβετε γνώση.

Με συναδελφικούς χαιρετισμούς

Ο Πρόεδρος

Η Γεν. Γραμματέας

Ε. Σαρρής

Χρ. Φαρδή-Πανταζή

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ (Δ.13)
ΤΜΗΜΑ Α΄

Αθήνα, 23 Δεκεμβρίου 2003
Αριθμ.πρωτ.:1115144/768/Α΄0013

ΠΟΛ.: 1140

Ταχ.Δ/νση : Ερμού 23-25
Ταχ.Κώδικας : 101 84 ΑΘΗΝΑ
Πληροφορίες : Μαρία Μανουσακάκη
Τηλέφωνο : 210-32 53 767
FAX : 210-32 36 438
E-mail : kefalaio-a1@ky.ypoik.gr

ΠΡΟΣ: Αποδέκτες Π.Δ.

ΘΕΜΑ: Φορολογία περιουσίας μοναχού εγγεγραμμένου στο μοναχολόγιο μιας εκ των Ιερών Μονών του Αγίου Όρους, η οποία αποκτήθηκε από αυτόν πριν την κουρά ή περιέρχεται σ' αυτόν αιτία θανάτου ή δωρεάς μετά την κουρά.

Με την **1018995/100/Α0013/02-08-2001 ΠΟΛ. 1196** εγκύκλιό μας είχαμε δώσει οδηγίες σχετικά με τον τρόπο φορολογίας της περιουσίας που περιέρχεται σε μοναχό αιτία θανάτου ή δωρεάς. Ειδικότερα διευκρινίζαμε ότι ο μοναχός έχει φορολογική υποχρέωση μόνο για το μισό της επικαρπίας της περιουσίας που αποκτά, δεδομένου ότι η υπόλοιπη περιουσία περιέρχεται - κατά το ουσιαστικό δίκαιο - στη μονή μετανοίας αυτού. Μετά την έκδοση της πιο πάνω εγκυκλίου μας υποβλήθηκαν ερωτήματα αν τα αναφερόμενα σ' αυτή ισχύουν και στην περίπτωση των Αγιορειτών μοναχών.

Για το θέμα αυτό σας γνωρίζουμε τα ακόλουθα:

1. Σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 105 του Συντάγματος της Ελλάδας, η Χερσόνησος του Άθω, από τη Μεγάλη Βίγλα και Πέρα, η οποία αποτελεί την περιοχή του Αγίου Όρους, είναι, σύμφωνα με 10 αρχικό προνομιακό καθεστώς του, αυτοδιοίκητο τμήμα του Ελληνικού Κράτους, του οποίου η κυριαρχία πάνω σ' αυτό παραμένει άθικτη.

Με την παράγραφο 3 του ίδιου άρθρου ορίζεται ότι ο λεπτομερής καθορισμός των αγιορείτικων καθεστώτων και του τρόπου της λειτουργίας του γίνεται από τον Καταστατικό Χάρτη του Αγίου Όρους, τον οποίο, με σύμπραξη του αντιπροσώπου του Κράτους, συντάσσουν και ψηφίζουν οι είκοσι Ιερές Μονές, οι οποίες λειτουργούν σ' Αυτό, και τον επικυρώνουν το Οικουμενικό Πατριαρχείο και η Βουλή των Ελλήνων.

Τούτο σημαίνει κατ' αρχήν ότι η ελληνική νομοθεσία είναι εφαρμοστέα εξ ολοκλήρου και επί του Αγίου Όρους, ο μόνος δε υφιστάμενος περιορισμός είναι οι διατάξεις της ειδικής περί τούτου νομοθεσίας, με την οποία παρέχονται ειδικά δικαιώματα και προνόμια προς την ιδιότυπη αυτή διοικητική μονάδα. Ισχύει δηλαδή η αρχή της

επικουρικότητας για την ελληνική νομοθεσία, υπό την έννοια ότι αυτή εφαρμόζεται, εφόσον το υπό κρίση θέμα δεν καλύπτεται από την αγιορείτικη νομοθεσία.

Το σύστημα διακυβέρνησης του Αγίου Όρους ρυθμίζει ο Καταστατικός Χάρτης του 1924, ο οποίος κυρώθηκε με το Ν.Δ. 10/16-09-1926 (Φ.Ε.Κ. 309 Α,) και διατηρήθηκε σε ισχύ και μετά την εισαγωγή του Α.Κ με το άρθρο 99 του Εισαγωγικού Νόμου αυτού και κατοχυρώθηκε με το άρθρο 105 του Συντάγματος (του 1975, του 1986 και του 2001), αποκτήσας με τον τρόπο αυτό ισχύ νόμου.

2. Στο άρθρο 101 του Κ.Χ.Α.Ο. ορίζεται ότι η ακίνητη περιουσία κάθε αγιορείτου μοναχού, οπουδήποτε κι αν βρίσκεται αυτή, περιέρχεται στη μονή αυτού, εφόσον αυτός πριν την κουρά του την εκχώρησε εγγράφως σ' αυτή. Κάθε δε περιουσία που αποκτάται από μοναχό μετά την κουρά του περιέρχεται στην μονή, οπουδήποτε και αν αυτός αποβιώσει χωρίς απολυτήριο της μονής του. Οι αδελφοί των κοινοβίων δεν, δύνανται να έχουν ίδια περιουσία μετά την κουρά.

Όσον αφορά την κινητή περιουσία του κηρομένου αγιορείτου μοναχού δεν ορίζεται τίποτα ιδιαίτερο στον Κ.Χ.Α.Ο. Υποστηρίζεται ότι, κατ' αναλογία και για την ταυτότητα του νομικού και ουσιαστικού λόγου, τα προαναφερθέντα είναι εφαρμοστέα και επί της κινητής περιουσίας του μοναχού, δηλαδή και αυτή περιέρχεται στη μονή εφόσον εκχωρηθεί από το μοναχό εγγράφως. (Π. Παναγιωτάκου, Το δίκαιον των μοναχών).

3. Με τις διατάξεις του φορολογικού δικαίου (άρθρα 1 και 34 του Ν.2961/2001) ορίζεται ότι σε φόρο υπόκειται κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που αποκτά περιουσία αιτία θανάτου ή δωρεάς. Υπόχρεος σε φόρο είναι ο δικαιούχος της κτήσης ανάλογα με την περιουσία που αποκτά και ανάλογα με τη συγγενική του σχέση προς το δικαιοπάροχο.

Σύμφωνα με τα άρθρα 25 παρ. 1 περίπτωση α' και 43 ενότητα Γ' περίπτωση α' του Ν.2961/2001 απαλλάσσονται από το φόρο οι κτήσεις, εφόσον δικαιούχοι είναι το Δημόσιο, οι δήμοι, οι κοινότητες, οι ιεροί ναοί, οι ιερές μονές, το Ιερό Κοινό του Πανάγιου Τάφου, η Ιερή Μονή του Όρους Σινά και τα Ν.Π.Δ.Δ. Τα πρόσωπα αυτά απαλλάσσονται και από την υποχρέωση υποβολής της οικείας φορολογικής δήλωσης.

4. Ενόψει των ανωτέρω, διακρίνουμε τις εξής περιπτώσεις:

Α. Περιουσία που αποκτήθηκε πριν την κουρά

Εφόσον ρητά ορίζεται στο άρθρο 101 του Κ.Χ.Α.Ο., ότι στην κυριότητα της μονής περιέρχεται η εκχωρηθείσα περιουσία του μοναχού, έπεται κατ' αντιδιαστολή ότι η μη εκχωρηθείσα περιουσία παραμένει στην κυριότητα αυτού (του μοναχού).

Ενόψει όμως της διάταξης ότι οι αδελφοί των κοινοβίων δεν έχουν ίδια περιουσία, η περιουσία που δεν εκχωρήθηκε στη μονή, περιέρχεται με την κουρά στους κληρονόμους του μοναχού, εφαρμοζομένων των κατά το χρόνο της μοναχικής κουράς ισχυουσών

διατάξεων περί κληρονομικής διαδοχής (Πρωτ. Αθ. 2001 Ο/59 Α.Ε.Κ.Δ. ΙΕ 57 και, Αν. Χριστοφιλοπούλου Ελ. Εκκλ. Δίκαιον).

Β. Περιουσία που αποκτήθηκε μετά την κουρά

Σύμφωνα με τη ρητή διάταξη του εδαφίου 4 του άρθρου 101 του Κ.Χ.Α.Ο., η οποία απορρέει από την αρχή της ακτημοσύνης των μοναχών, δεν νοείται περίπτωση απόκτησης περιουσίας από το μοναχό μετά την κουρά με οποιαδήποτε αιτία.

Οι μοναχοί των κοινοβίων, αν και δεν στερούνται της ικανότητας δικαίου και δικαιοπραξίας, δεν δύνανται να έχουν ίδια περιουσία. (Α. Χριστοφιλοπούλου σελ. 323 Ι. Κονιδάρη - Εγχειρίδιο Εκκλησιαστικού Δικαίου σελ. 255).

Συνεπώς, ό,τι ο κοινοβιάτης μοναχός αποκτήσει μετά την κουρά, θεωρείται ότι περιέρχεται στη μονή της μετανοίας αυτού.

Επομένως, σε περίπτωση κοινοβιάτη μοναχού, ο οποίος μετά την κουρά αποκτήσει περιουσία, αιτία δωρεάς ή αιτία θανάτου, δεν οφείλεται φόρος κληρονομιάς ή δωρεάς καθόσον η περιουσία αυτή περιέρχεται στη μονή, η οποία απαλλάσσεται του φόρου.

Γ. Περιουσία μοναχού μέλους Σκήτης, Κελλιού, Καλύβας, Ησυχαστηρίου κ.λπ.

Τα προαναφερθέντα (Α και Β) ισχύουν τόσο για τους μοναχούς των ιερών μονών όσο και για τους μοναχούς των άλλων μοναστικών καθιδρυμάτων του Αγίου Όρους (σκήτες, κελλιά, καλύβες, ησυχαστήρια κ.λπ.), τα οποία υπάγονται στις Ιερές Μονές και λειτουργούν ως εξαρτήματά τους (σχετικό άρθρο 127 του Κ.Χ.Α.Ο).

Δ. Περιουσία μοναχών ή κληρικών που προέρχονται από μοναχούς του Αγίου Όρους, οι οποίοι αποχώρησαν οριστικά, όχι όμως νόμιμα αλλά αυθαίρετα, έστω και αν αποκτήθηκε εκτός του Αγίου Όρους από έσοδα και από οικονομική δραστηριότητα που δεν είναι ασυμβίβαστη με τη μοναχική ιδιότητα, διέπεται από το άρθρο 101 του Κ.Χ.Α.Ο., η δε κατά παράβαση της απαγόρευσης διάθεση θεωρείται άκυρη υπέρ της Μονής, η οποία μπορεί να ζητήσει την ακύρωση της διάθεσης αυτής.

Εξάιρεση ισχύει για τους αγιορείτες μοναχούς που εξήλθαν χωρίς απολυτήριο για να εισέλθουν στον Ιερό κλήρο, και χειροτονήθηκαν Επίσκοποι. Αυτοί διατηρούν μεν ισόβια τη μοναχική ιδιότητα, δεν έχει όμως εφαρμογή το άρθρο 101 και οι διατάξεις κληρονομικού δικαίου του Κ.Χ.Α.Ο., αλλά οι κοινές διατάξεις του αστικού δικαίου. Η περιουσία την οποία απέκτησε ο σε Επίσκοπο προαχθείς αγιορείτης μοναχός μετά την είσοδό του στη μονή, δεν παραμένει στη μονή, αλλά παρακολουθεί τον Επίσκοπο. (ΑΠ 170/64, Πρωτ. Αθηνών 14608/62, Α. Μομφεράτου - Κληρον. Δίκ.).

Ε. Περιουσία μοναχών που απεχώρησαν οριστικά και νόμιμα από τη μονή της μετανοίας τους, είτε γιατί απολύθηκαν από τη Μονή, για να ζήσουν έξω ως εφημέριοι ή ιεροκήρυκες ή καθηγητές ή σε άλλες

εκκλησιαστικές γενικά υπηρεσίες, λαβόντες σχετικό απολυτήριο σύμφωνα με το άρθ. 103 του Κ.Χ.Α.Ο., είτε γιατί καθαιρέθηκαν και απέβαλαν το ιερατικό σχήμα, διέπεται από το κοινό ελληνικό αστικό δίκαιο, λόγω έλλειψης ειδικής πρόβλεψης στην περί του Αγίου Όρους ειδική νομοθεσία.

5. Οι κ.κ. Οικονομικοί Επιθεωρητές, στους οποίους κοινοποιείται η παρούσα, παρακαλούνται για την παρακολούθηση της ορθής εφαρμογής αυτής από τις Δ.Ο.Υ.

Ακριβές αντίγραφο
Η Προϊσταμένη της Γραμματείας

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ
ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΚΟΥΝΑΔΗΣ